

Dosarul nr. 2ra-1398/19

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul Central (jud. Gh. Mîra)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. A. Bostan, A. Pahopol, V. Negru)

DECIZIE

18 decembrie 2019

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
lărgit al Curții Supreme de Justiție,

în componența:

Președintele ședinței, judecătorul
Judecătorii

Ala Cobăneanu
Svetlana Filincova
Victor Burduh
Nicolae Craiu
Galina Stratulat

examinând recursul declarat de Rîbac Maria reprezentată de avocatul Condurari Andrian,

în cauza civilă, la cererea depusă de către Rîbac Maria, persoane interesate Rîbac Ion și Inspectoratul Fiscal de Stat Anenii Noi cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii,

împotriva deciziei din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Rîbac Maria și s-a menținut hotărârea din 24 aprilie 2018 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul Central,

c o n s t a ț ă:

La 15 noiembrie 2017, Rîbac Maria, cu participarea persoanei interesate Rîbac Ion a depus în Judecătoria Anenii Noi, sediul Central o cerere de constatare a faptului acceptării succesiunii.

În motivarea cererii petiționarul a invocat că, Rîbac Irina, decedată la XXXXX, a fost soacra sa.

Rîbac Irina, în timpul vieții, a testat averea sa, casa de locuit cu terenul aferent, fiului ei Rîbac Evfimii, decedat la XXXXX.

Totodată, a menționat reclamanta că defunctul Rîbac Evfimii a fost soțul ei.

Concomitent a precizat că, defunctul Rîbac Evfimii, după decesul mamei sale a îngrijit de casă, a prelucrat terenul agricol de pe lângă casă și terenul agricol din extravilanul satului și a achitat impozitele.

Reclamanta a declarat că cu toate că fostul ei soț, Rîbac Evfimii, în termenul de 6 luni după decesul mamei sale Rîbac Irina, a intrat în posesia bunurilor succesoriale, nu a depus la notar declarația cu privire la acceptarea succesiunii în conformitate cu prevederile legii.

La fel, a accentuat că la XXXXX, Rîbac Evfimii, a decedat, fapt confirmat prin certificatul de deces.

Totodată, a punctat că, după decesul soțului a depus la notar o cerere cu privire la acceptarea succesiunii în conformitate cu prevederile legii, însă, notarul i-a refuzat

eliberarea certificatului de moștenitor legal asupra casei de locuit și asupra terenului agricol, invocându-i drept motiv faptul că Rîbac Evfimii, nu a legalizat succesiunea rămasă după decesul mamei sale Rîbac Irina.

Petiționara a mai invocat că, anume prin adeverința eliberată de primăria s. Mereni, r. Anenii Noi, se confirmă că Rîbac Evfimii a acceptat succesiunea în termenul stabilit de lege.

A solicitat Rîbac Maria, constatarea faptului că Rîbac Evfimii, decedat la XXXXX, a acceptat succesiunea după decesul Irinei Rîbac, iar locul ei de deschidere este s. Mereni, r. Anenii Noi.

Prin hotărârea din 24 aprilie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central, a fost respinsă ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Rîbac Maria, persoane interesate Rîbac Ion și Inspectoratul Fiscal de Stat Anenii Noi cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii.

Prin decizia din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de Rîbac Maria și s-a menținut hotărârea din 24 aprilie 2018 a Judecătorei Anenii Noi, sediul Central.

La 29 mai 2019, Rîbac Maria, reprezentată de avocatul Condurari Andrian, a declarat recurs împotriva deciziei din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău, solicitând admiterea recursului, casarea deciziei instanței de apel și a hotărârii primei instanțe și emiterea unei hotărâri de admitere integrală a acțiunii.

În motivarea recursului s-a invocat că instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată, a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată și a interpretat în mod eronat legea.

Recurenta a declarat că în instanța de apel a fost invocat faptul că nu se poate constata faptul acceptării succesiunii de către Rîbac Evfimii, odată ce acesta este decedat, or instanța de fond întemeiat a dispus respingerea cererii petiționarei Rîbac Maria, privind constatarea faptului acceptării succesiunii de către soțul defunct Rîbac Evfimii după decesul mamei acestuia Rîbac Irina, astfel, acceptarea succesiunii poate fi făcută doar de către o persoană aflată în viață. De altfel, instanța de apel a considerat că argumentele Mariei Rîbac cu privire la faptul că defunctul Rîbac Evfimii a acceptat în timpul vieții succesiunea, după decesul mamei sale, nu poate fi reținut, în situația în care petiționara-apelanta nu a prezentat careva probe în acest sens.

Totodată, a indicat că a probat faptul că după decesul Irinei Rîbac, fiul acesteia Rîbac Evfimii a acceptat succesiunea în urma decesului mamei sale, prin intrarea de fapt în posesia bunurilor și administrarea patrimoniului succesoral, însă instanța de apel a concluzionat că nu au fost constatate careva acțiuni ale lui Rîbac Evfimii cât era în viață, îndreptate spre acceptarea succesiunii după decesul mamei sale, nefiind nici într-un fel probate de către apelantă.

În conformitate cu prevederile art. 434 alin.(1) Cod de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Decizia instanței de apel a fost adoptată la 11 decembrie 2018, iar Rîbac Maria, reprezentată de avocatul Condurari Andrian, a declarat recurs la 29 mai 2019.

Materialele cauzei atestă că decizia în copie a fost expediată participanților la proces la 10 ianuarie 2019, conform scrisorii de însoțire nr. de ieșire 196 (f.d. 73), însă lipsesc date despre recepționarea acesteia. Astfel, recursul declarat este în termen.

În conformitate cu art. 441 Cod de procedură civilă, în cazul în care recursul este considerat admisibil, un complet din 5 judecători examinează fondul recursului.

Prin încheierea din 22 iulie 2019 a Curții Supreme de Justiție completul din 3 judecători a considerat recursul admisibil și a decis examinarea acestuia în fond de un complet din 5 judecători.

În conformitate cu art. 442 alin. (1) Cod de procedură civilă, judecând recursul declarat împotriva deciziei date în apel, instanța verifică, în limitele invocate în recurs și în baza referinței depuse de către intimat, legalitatea hotărârii atacate, fără a administra noi dovezi.

În conformitate cu art. 444 Cod de procedură civilă, recursul se examinează fără înștiințarea participanților la proces.

Verificând legalitatea actului de dispoziție contestat, prin prisma argumentelor invocate și a materialelor din dosar, coroborat cu normele de drept material și procedural aplicabile la soluționarea speței date, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție va admite recursul declarat de Rîbac Maria, reprezentată de avocatul Condurari Andrian va casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, și va pronunța o nouă hotărâre de admitere a acțiunii, din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 445 alin. (1) lit. b) Cod de procedură civilă, instanța, după ce judecă recursul, este în drept să admită recursul și să caseze integral sau parțial decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe, pronunțând o nouă hotărâre.

În conformitate cu art. 432 alin. (2) Cod de procedură civilă, se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească: c) a interpretat în mod eronat legea.

În conformitate cu art. 432 alin. (4) Cod de procedură civilă, săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Conform art. 1433 Cod civil (în vigoare până la 01 martie 2019), pot fi moștenitori, în cazul succesiunii: a) testamentare, persoanele care se aflau în viață la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, precum și cele care au fost concepute în timpul vieții celui ce a lăsat moștenirea și s-au născut vii după decesul acestuia, indiferent de faptul dacă sînt sau nu copiii lui, precum și persoanele juridice care au capacitate juridică civilă la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea; b) legale, persoanele care se aflau în viață la momentul decesului celui ce a lăsat moștenirea, precum și copiii celui ce a lăsat moștenirea concepuți în timpul vieții lui și născuți vii după decesul acestuia.

Statul dispune de capacitate succesorală testamentară, precum și de capacitate succesorală asupra unui patrimoniu succesoral vacant.

Instanțele ierarhic inferioare, conform materialelor cauzei, au constatat că nu se poate constata faptul acceptării succesiunii de către Rîbac Evfimii, odată ce acesta este decedat, or cererea petiționarei Rîbac Maria, privind constatarea faptului acceptării succesiunii de către soțul defunct Rîbac Evfimii după decesul mamei acestuia Rîbac Irina nu poate fi admisă, deoarece, acceptarea succesiunii poate fi făcută doar de către o persoană aflată în viață.

De altfel, instanța de apel a considerat că argumentele Mariei Rîbac cu privire la faptul că defunctul Rîbac Evfimii a acceptat în timpul vieții succesiunea, după decesul mamei sale, nu poate fi reținut, în situația în care petiționara-apelanta nu a prezentat careva probe în acest sens.

Totodată, a indicat că instanța de apel a concluzionat că nu au fost constatate careva acțiuni ale lui Rîbac Evfimii cât era în viață, îndreptate spre acceptarea succesiunii după decesul mamei sale, nefiind nici într-un fel probate de către apelantă.

Aici Colegiul consideră necesar de a accentua precum că la momentul decesului Irinei Rîbac, Rîbac Evfimii era în viață și a intrat în posesia bunului prin exercitarea stăpânirii de fapt asupra lui fapt confirmat prin certificatul nr. 789 eliberat de Primăria s. Mereni (f.d. 10).

În susținerea opiniei enunțate, instanța de recurs reține prevederile art. 1516 alin. (3) (în vigoare până la 01 martie 2019), potrivit cărora succesiunea se consideră acceptată când moștenitorul depune la notarul de la locul deschiderii succesiunii o declarație de acceptare a succesiunii sau intră în posesiunea patrimoniului succesoral.

În interpretarea corectă a normei de drept enunțate, este de înțeles că acceptarea succesiunii poate fi efectuată prin una din cele două modalități: formal, adică depunerea declarației de acceptare a succesiunii la notar și de fapt, adică prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral, care este însoțită de acțiunile legate de administrarea și utilizarea acesteia.

Aici instanța de recurs notează că prin intrarea în posesiune de fapt se înțelege, administrarea, asigurarea, exercitarea folosinței asupra bunurilor succesoriale, perceperea chiriei de la locatarii care locuiesc în casa defunctului, achitarea cheltuielilor comunale aferente imobilului din masa succesorală, plata impozitelor și alte acte ce demonstrează intenția moștenitorului de a accepta moștenirea.

Coroborând prevederile normei enunțate la materialul probator administrat în speță, instanța de recurs reține ca fiind incertă concluzia instanțelor de judecată ierarhic inferioare care, au respins cererea Mariei Rîbac cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii.

Implicit, Colegiul menționează că circumstanțele statuate în cauză, conturează faptul că Rîbac Evfimii a acceptat de fapt succesiunea rămasă după decesul mamei sale Rîbac Irina, prin intrarea în posesia patrimoniului succesoral care este însoțită de acțiuni legate de administrarea și utilizarea acesteia.

Or, deși instanțele de judecată ierarhic inferioare, au respins argumentele petiționarei precum că Rîbac Evfimii a acceptat în timpul vieții succesiunea după decesul mamei sale, instanțele de judecată ierarhic inferioare nu au ținut cont de faptul că prin certificatul nr. 789 din 19 mai 2015 eliberat de primăria s. Mereni, se confirmă cu certitudine că în legătură cu decesul Irinei Rîbac, fiul ei Rîbac Evfimii (decedat la 17 februarie 2015), a acceptat în termen de șase luni după decesul Irinei Rîbac, averea succesorală, prin intrarea în posesie și folosința bunurilor imobile, administrarea averii, întreținerea și prelucrarea terenurilor și achitarea impozitelor (f.d. 10).

Astfel, constatările date indică la netemeinicia concluziei instanțelor de judecată ierarhic inferioare precum că Rîbac Evfimii nu și-a manifestat voința sa de a accepta succesiunea după decesul mamei sale Rîbac Irina care avea dreptul de proprietate asupra masei succesoriale, în termenul și modul prevăzut de legislația civilă.

Mai cu seamă că în speță, persoana interesată Rîbac Ion prin declarația de neacceptare a succesiunii autentificată notarial și anexată la materialele cauzei a

confirmat că Rîbac Evfimii a acceptat succesiunea după decesul mamei sale Rîbac Irina, prin intrarea de fapt în posesia bunurilor și administrarea patrimoniului succesoral (f.d. 60).

Corelând prevederile legale citate cu situația de fapt și raportându-le la cele mai sus reținute, se impune admiterea cererii de chemare în judecată a Mariei Rîbac persoane interesate Rîbac Ion și Inspectoratul Fiscal de Stat Anenii Noi cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către Rîbac Evfimii, decedat la XXXXX, rămase după decesul mamei sale Rîbac Irina.

Pentru motivele expuse, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a admite recursul declarat de Rîbac Maria reprezentată de avocatul Condurari Andrian, de a casa decizia instanței de apel și hotărârea primei instanțe și va pronunța o nouă hotărâre de admitere a cererii și de a constata faptul acceptării succesiunii de către Rîbac Evfimii, decedat la XXXXX, a masei sucesorale rămase după decesul mamei sale Rîbac Irina.

În conformitate cu prevederile art. 442, art. 444, art. 445 alin. (1) lit. b) și alin. (3) Cod de procedură civilă, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ lărgit al Curții Supreme de Justiție

d e c i d e:

Se admite recursul declarat de Rîbac Maria reprezentată de avocatul Condurari Andrian.

Se casează decizia din 11 decembrie 2018 a Curții de Apel Chișinău și hotărârea din 24 aprilie 2018 a Judecătoriei Aneni Noi, sediul Central, în cauza civilă, la cererea depusă de către Rîbac Maria, persoane interesate Rîbac Ion și Inspectoratul Fiscal de Stat Anenii Noi cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii și se pronunță o nouă hotărâre prin care:

Se admite cererea depusă de către Rîbac Maria, persoane interesate Rîbac Ion și Inspectoratul Fiscal de Stat Anenii Noi cu privire la constatarea faptului acceptării succesiunii de către Rîbac Evfimii, decedat la XXXXX, a masei sucesorale rămase după decesul mamei sale Rîbac Irina.

Se constată faptulului acceptării succesiunii de către Rîbac Evfimii, decedat la XXXXX, a masei sucesorale rămase după decesul Irinei Rîbac decedată la XXXXX.

Decizia este irevocabilă.

Președintele ședinței,
judecătorul

Ala Cobăneanu

Judecătorii

Svetlana Filincova

Victor Burduh

Nicolae Craiu

Galina Stratulat